

Met de Olympische slogan *One world, one dream*, de slogan van de Worldexpo *Better city, better life* en een tot in detail geperfectioneerde militaire parade ter ere van het zestigjarig bestaan van de Volksrepubliek wil China aan de rest van de wereld uitdragen wat het altijd al aan het eigen volk overbrengt: de Chinese Communistische Partij (CCP) staat als een huis en heeft het beste met de wereld voor. China Nu laat twee Chinezen aan het woord die daar heel anders over denken.

Niet alles goud wat er blinkt

Dissidente geluiden bij diamanten jubileum van de Volksrepubliek

door Jacobine Vergeer

Een tot in perfectie georganiseerde militaire parade ter ere van het zestigjarige bestaan van de Chinese Volksrepubliek kent zo ook zijn keerzijden. Zo werden alle wegen inclusief metrostations vlakbij het Tian'anmen-plein hermetisch afgesloten. En de omwonenden aan de paraderoute, moesten tijdens de feestelijkheden de ramen gesloten houden: in de ogen van veel westerlingen een overtrokken teken van onderdrukking. Veel Chinezen lijken er echter alle begrip voor te hebben: China is immers een groot land, heeft daardoor veel vijanden en móet daarom wel veiligheid boven alles stellen. De vele Chinezen die het niet eens zijn met de zestigjarige heerschappij van de CCP, met de Olympische Spelen in hun hoofdstad of met het beeld dat de CCP schept laten zelden een tegengeluid horen: daar laat het systeem weinig ruimte voor. China Nu geeft twee inwoners van de Volksrepubliek die er wél een uitgesproken mening op na houden de kans om hun verhaal te doen.

Interview 1

Wuming: 'Ik heb nooit om die Spelen gevraagd in mijn stad'

Op een dag raak ik in gesprek met Wuming, een grote Chinese man die geen blad voor de mond neemt. We wachten in de kroeg op een band die zal optreden. Tijdens het wachten wordt op een groot scherm een herhaling van de openingsceremonie van de Paralympische Spelen vertoond. Op het moment dat de Olympische vlam wordt aangestoken, begint een aantal mensen te klappen en juichen. Wuming balt echter zijn vuist en onderstreept dit gebaar met boegeroep. Hij zegt dat hij het aansteken van de vlam niet wil zien, dat hij überhaupt niet wil dat deze vlam wordt aangestoken. Als ik hem vraag waarom hij hier zo fanatiek tegen is, legt hij uit: "De overheid zegt dat het goed is dat China gastland voor de Spelen mag zijn. Dat het volk blij moet zijn, omdat dit een gouden kans is om

**'Wij hebben een mening
maar hebben ervaren dat we daar
niets mee kunnen in dit land'**

aan de wereld te laten zien dat China een ontwikkeld en gastvrij land is. Ik was echter helemaal niet blij met de Spelen."

Veel te snel

Maar de Olympische Spelen hebben toch ook voordelen voor het land gehad? Hierop reageert hij erg fel: "Het is goed voor het land omdat de overheid er goed mee voor de dag kon komen tegenover de rest van de wereld. Ik heb nooit om die Spelen gevraagd in mijn stad en ook niet om de economische vooruitgang die daarbij komt kijken. Het gaat allemaal veel te snel! Dat vind ik niet alleen, veel mensen van mijn leeftijd zijn het met mij eens." Als ik hem vraag waarom het te snel gaat, komt er een stortvloed aan woorden uit. Wuming raakt geëmotioneerd wanneer hij verder vertelt: "Ik ben eind jaren '70 geboren en mijn instelling is anders dan die van de generatie voor mij. Zij zijn gewend te doen wat de overheid van hen verlangt, zonder daar zelf een oordeel over te geven. Daarom herhalen zij klakkeloos wat hen wordt voorgekauwd in de media: dat we moeten samenwerken voor vooruitgang en economische groei. Mijn generatie is niet zo. Wij hebben een mening maar hebben ervaren dat we daar niets mee kunnen in dit land. Ik was toen nog wel jong maar ook ik heb bloed op straat gezien in 1989. De leefomstandigheden zijn de twintig jaar daarna wel verbeterd maar dat heeft niet automatisch meer vrijheden met zich meegebracht. De regering heeft nog steeds dezelfde macht als toen. Niemand vertrouwt de overheid, echt niemand."

Achter de wolkenkrabber

Inmiddels is de band begonnen met spelen en hun liedjes gaan over eigen ervaringen en emoties. Op het moment dat ons gesprek dit punt heeft bereikt stopt Wuming met praten en zegt hij dat hij naar het nummer wil luisteren dat op dat moment wordt ingezet. Tijdens het nummer rollen er een paar tranen over zijn wangen. Een zin die terugkeert in het refrein is: “Mijn thuis ligt achter die grote wolkenkrabber daar.” Als het afgelopen is, legt hij uit: “Dit nummer betekent zoveel voor mij! Als buitenlander zul jij Chinese muziek nooit begrijpen. Wij zingen over onze gevoelens en gedachten. Dit nummer gaat daarover; de stad wordt veel te snel volgebouwd en voelt daardoor niet meer als ons thuis, maar is dat wel. Ik ben in de gelegenheid geweest andere landen te bezoeken en weet dat het ook anders kan. Voor veel Chinezen is het echter bijna onmogelijk om een visum voor het buitenland te krijgen. De procedure is erg ingewikkeld en moeizaam.” Toch ligt zijn hart in China en denkt hij er niet over om naar het buitenland te vertrekken: “Ik heb via mijn werk een baan in het buitenland aangeboden gekregen, ik wil het alleen niet. Ik ben in het noordoosten van China geboren, ik woon nu in Peking en zou niet eens naar het zuiden willen verhuizen. Het noorden is mijn thuis. Het systeem hier is dan wel niet perfect maar ik ben nu eenmaal Chinees en hier hoor ik. Bovendien denk ik dat er op de hele wereld geen perfecte regering te vinden is.”

Interview 2

Lei: ‘Zijn een volle buik en een volle huiskamer de enige criteria voor geluk?’

Lei heeft een sterk vaderlandsgevoel en daarnaast een uitgesproken mening over het huidige politieke klimaat in China: “Ik ben Chinees in hart en nieren, ik houd van mijn vaderland en wil China helpen om vooruit te komen in de wereld. Maar dat ik voor mijn land sta wil niet automatisch zeggen dat ik het klakkeloos eens ben met

‘We zijn toch geen stel kleuters dat altijd aan het handje moet worden meegenomen?’

alles wat de regering vertelt’. Steeds weer stuit hij tegen de muur die de Communistische Partij is en op de steeds herhaalde boodschap dat alleen de Partij weet wat goed voor het land is: “Er wordt door de overheid gesteld dat wij het vandaag de dag tien keer beter hebben dan in de tijd van voor 1949. Dat is zeker zo op het gebied van welvaart: minder mensen hebben honger, meer mensen bezitten een televisie. Maar zijn een volle buik en een volle huiskamer de enige criteria voor geluk? Dat is wel heel oppervlakkig en kortzichtig. Daarnaast is het welvaartspeil in vrijwel alle landen tegenwoordig hoger dan in de jaren ’50, dat is echt niet alleen een prestatie die de CCP heeft weten te behalen.”

Kritische weblog

Meer materiële vrijheid is volgens Lei niet het hoogst haalbare goed, terwijl juist daar de nadruk op ligt in de huidige Chinese samenleving. Meer vrijheid van meningsuiting is waar het voor hem om draait. Lei: “Op het laatste partijcongres werd gesteld dat het merendeel van de Chinese bevolking de leiding van de partij steunt en vindt dat een democratie vooralsnog niet geschikt is voor China. Waar ze dat vandaan halen, weet ik niet: mij is nooit om mijn mening gevraagd. Als ze op die manier over het volk praten, dan komen we over als een stel schapen dat maar met de kudde meehobbelt en niet zelfstandig wenst te denken. Doordat de overheid zo met ons, zo met mij omgaat, voel ik mezelf gekleineerd. We zijn toch geen stel kleuters dat geen verantwoordelijkheid aankan en daarom >

altijd aan het handje moet worden meege-
nomen?” Veel medestanders vindt hij niet in zijn
omgeving. Volwassenen die de Culturele
Revolutie hebben meegemaakt weten dat het
raadzaam is om je mening niet al te fanatiek te
uiten, jongeren weten vaak niet beter, iets dat
volgens Lei te wijten is aan de Chinese media en
het onderwijssysteem. Positieve aspecten worden
benadrukt, terwijl tekortkomingen verdoezeld
worden; van kritiek is al helemaal geen sprake.
“Zelf houd ik websites op het gebied van politiek
goed bij en ik heb meer dan eens gezien dat een
website waar een column op geplaatst werd die
negatief over het systeem berichtte, ineens niet
meer bereikbaar was. Wanneer een Chinees een
kritische weblog over het overheidsbeleid post,
wordt deze website acuut uit de lucht gehaald, dat
kan toch niet? De overheid waarschuwt het volk,
en dan met name de jeugd, voor de gevaren die
internet meebrengt. Ik geef toe dat dit medium
niet zonder gevaren is, maar het mag duidelijk
zijn dat internet meer voor- dan nadelen heeft.
Op westerse websites kunnen mensen hun
mening over hun overheid vrij uiten en commen-
taar geven op punten die verbetering behoeven.
Daar kan een land zijn voordeel mee doen. Het is
toch van de gekke dat iemand in China zijn
mening niet kan geven; een weblogbericht is toch
niet meteen een aanslag?”

4 juni of 35 mei

Lei is er goed van op de hoogte dat Chinezen
hun eigen, onopvallende manieren ontwikkelen
om tegengeluiden te uiten: “Dit jaar was het
twintig jaar geleden dat de studentenprotesten op
4 juni bruut beëindigd werden. Weblogs over dit
onderwerp zijn natuurlijk uit den boze, die
worden direct uit de lucht gehaald. Veel mensen
hebben de term *liu-si* (vier-zes, de Chinese
benaming van 4 juni 1989, red.) dan ook niet
gebruikt, maar verwezen naar 35 mei. Op die
manier herkende de censuur de datum niet, en
konden de berichten online blijven staan. Ik

moedig dit soort kleine protesten erg aan.”
Daarnaast wordt volgens Lei de jeugd niet eerlijk
onderwezen: “Jongeren van onder de twintig jaar
weten niet wat er in 1989 is gebeurd. Hoe zouden
ze dat moeten weten? Het is ze nooit verteld! Zij
horen alleen hoe goed het momenteel met het
land gaat, dat de Partij gezorgd heeft voor al die
voorspoed, dat het voor 1949 stukken slechter
was dan nu. De krant staat vol met lofzangen op
het Chinese systeem, kritiek ontbreekt. Daardoor
zijn Chinese jongeren zozeer gehersenspoeld dat
ze zowaar nog geloven dat China geen democra-
tisch systeem kan invoeren. Natuurlijk steunen
zij het beleid van de Partij. Ik wil niet zeggen dat
wij acuut een democratie zoals in de VS of in
Europa moeten instellen, maar is er dan echt
geen ruimte voor iets meer openheid? Het is toch
niet zwart of wit?”

Melkpoederschandaal

Lei probeert mensen in zijn omgeving aan het
denken te zetten door ze deelgenoot te maken
van zijn twijfels en ontevredenheid, maar stuit
hierbij op weerstand. Door de jaren heen heeft hij
gemerkt dat vooral jongeren zijn visie niet
begrijpen; veel volwassenen willen niet luisteren
naar zijn argumenten omdat ze dat te gevaarlijk
vinden. Ook is hij huiverig om zelf verdeckte
tegengeluiden te laten horen: “Het is dat ik een
gezin heb om voor te zorgen, maar als ik geen
kind had gehad zou ik er meer werk van maken
mijn mening te uiten. Nu kan ik mezelf dat niet
veroorloven. Zelfs als ik tegen mijn eigen vrouw
vertel wat ik van bijvoorbeeld het melkpoeder-
schandaal dat vorig jaar plaatsvond vindt, zegt ze
dat ik het maar beter niet over zulke dingen kan
hebben. Je weet immers maar nooit wie het
hoort. In wat voor een maatschappij leven wij als
je met je eigen partner al niet over dit soort
onderwerpen kunt praten? 友

*Noot van de redactie: beide namen in dit stuk zijn
om privacyredenen gefingeerd.*